

ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ
& ΨΥΧΟΛΩΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
&
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄
1965 - 1966

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩ. ΚΑΜΠΙΑΝΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Β' ΤΟΜΟΥ

Ίανουάριος 1965-Δεκέμβριος 1966

Τεύχη 11 - 20

*Ἐπιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

III. ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ

'Ελευθερίου 'Αθανασίου:	Γλώσσα και σχολικό πρόγραμμα	Σελ. 18
»	»	»
	'Η φυσική, πνευματική και κοινωνική εξέλιξη του παιδιού της σχολικής ηλικίας και η ανάγνωση	» 311
Θεοφράστου Γέρον:	Τὰ λάθη τονισμού και η ποσοστιαία σχέση τους με τὸ σύνολο τῶν ὀρθογραφικῶν λαθῶν	» 253
'Εμμ. 'Εμμανουηλίδου:	'Ο ἔπαινος, ἡ ἐπίπληξη και ἡ ἀδιαφορία ὡς κίνητρα εἰς τὴν σχολ. ἐργασίαν	» 352
Εὐθ. Θεοδοροπούλου:	'Η τεχνολογία εἰς τὸ σχολεῖον	» 282
Κων. Κίτσου:	Οἱ δυσκολίες τῶν μαθητῶν στὴ λύση ἀριθμητικῶν προβλημάτων	» 3,10
Χριστ. Παπαδοπούλου:	Αἰσθητικὴ 'Αγωγή	» 29
Σπύρου Πολίτη:	Μερικὰ προβλήματα τοῦ σχολείου	» 500
'Αγγέλου Σαφαρίκα:	Τὰ Σχολικὰ προγράμματα	» 334
'Ελ. Σταματάκη:	Κατ' οἶκον ἐργασία τοῦ παιδιοῦ	» 480,41
»	Οἱ οἰκογενειακὲς καταστάσεις ἐπηρεάζουν τὴν σχολικὴν ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ	» 323

IV. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Χάρη Σεκελλαρίου:	Προβλήματα τῆς Παιδικῆς Λογοτεχνίας . .	» 461
-------------------	---	-------

V. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

'Αντωνίου Μπενέκου:	'Η μείωση τοῦ ὁρίου ἡλικίας στὴν πρώτη Δημοτικῶν (Ραδ. ὁμιλία)	» 539
Samuel Roller :	'Η ἔνωση τῶν δυνάμεων μας (Μεταφ. Α.Σ.) . .	» 59
Γρ. Τριανταφύλλου:	'Επιστημονικὸ Συνέδριο	» 290
»	»	»
	'Η Ἐπιμόρφωση ἐνηλίκων, συνέχεια και συμπλήρωση τῆς σχολ. ἐκπαιδεύσεως	» 520
»	»	»
	'Εκθεση α) πάνω στὴν σύσκεψη Ο.Ο.Σ.Α. ποὺ ἔγινε στὸ Παρίσι β) Πάνω στὶς ἐπισκέψεις σχολείων κ.λ.π. στὴν Ἄγγλία	» 31

VI. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Σπ. Κοκκίνη:	Βάσεις ὀργανώσεως σχολ. βιβλιοθηκῶν	» 543,597
Π.Ι. Σχοινᾶ:	Μέθοδος ἐπωφελοῦς μελέτης ἐπιστημονικοῦ βιβλίου και ἀποδελτιώσεως	» 285
'Αντ. Λαμπρινίδη:	«Πυγολαμπίδες» Ἀρχαδίου Πηγαίου	» 506

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΤΟΣ Γ' — ΤΕΥΧΟΣ 11 — ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1965

ΔΙΕΥΘΙΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΕΠΙΜΑΧΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Από τὸ σημερινὸ τεύχος θὰ δίνουμε μὲ ἐπιμέλεια τοῦ κ. Θ. Γέρου, κείμενα ὀλόκληρα ἢ ἀποσπάσματα κειμένων ποὺ γράφτηκαν πρὶν ἀπὸ μισὸ αἰῶνα καὶ περισσότερο, γύρω ἀπὸ διδακτικὰ καὶ ἄλλα παιδαγωγικὰ προβλήματα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μπορέσουμε νὰ φωτίσουμε τὰ σημερινὰ προβλήματα καὶ νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουμε μὲ ὅσο θάρρος οἱ ἐπιτακτικὲς ἀνάγκες τοῦ καιροῦ μας τὸ ἀπαιτοῦν. Ἀρχίζουμε μὲ τὸ ἐπιμαχο διδακτικὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας καὶ εἰδικώτερα μὲ τὶς δυσκολίες τονισμοῦ. Οἱ σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν εἶναι ἀπὸ τὴ μονογραφία τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, «Ἡ Ὄρθογραφία μας» ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ τυπογραφεῖο «Ἐστία» Κ. Μαΐσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη, τὸ 1913.

Σὰν προμετωπίδα τῆς μονογραφίας του ὁ Τριανταφυλλίδης θάζει ἀποσπάσματα τοῦ Βηλαρά, Σολωμοῦ, Φαρδῦ καὶ Χατζιδάκι.

Ἡ ὀρθογραφία μας

Τὸ γράψιμο, ἀποκρίθηκε ὁ γέροντας, εἶναι ζωγράφισμα... Τὸ ἀλφάβητο κάθε γλώσσας πρέπει νὰ ἔχη τόσα ψηφιά, ὅσες εἶναι κι οἱ στοιχειακές του φωνές. Τὰ περισσότερα ἢ λιγώτερα δὲ φέρνουν ἄλλον καρπὸ στὸ γράψιμο ἀπὸ σύγχυση καὶ σκοτούρα... Ἡ γλώσσα πρέπει νὰ ὀρθογράφεται καὶ μιλιέται. Τέλος ὅσο δὲ λείψουν οἱ πρόληψες τῶν λογισμάτων, τὸ Γένος δὲ βλέπει ποτέ του ἡμέρα.

Βηλαράς

Χαίρετε, λοιπόν, θεῖοι τόνοι, ὀξεῖες, βαρεῖες, περισπωμένες! χαίρετε, ψιλές, δασεῖες, στιγμές, μεσοστιγμές, ἐρωτηματικές, χαίρετε! Ὁ κόσμος τρέμει τὴ δύναμή σας, καὶ οὐδὲ ποιητής, οὐδὲ λογογράφος ἤμπο-

ρεῖ νὰ γράψῃ λέξι, χωρὶς πρῶτα νὰ σᾶς ὑποταχθῇ.

Σολωμὸς

ὦ Ζεὺ καὶ θεοὶ πάντες, θγάλετε, σὰς ἱκετεύω, τὰ πνεύματα καὶ τοὺς
τόνους ἀπὸ τὴν νεώτεράν μας ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

Φαρδύς

Πολλῇ μείζονα δυσκολίαν (παρὰ ἢ διγλωσσία μας) παρέχει τοῖς
διδασκομένοις ἢ παρ' ἡμῖν ἀρχαιοθὲν ἐπικρατοῦσα ἱστορικὴ ὀρθο-
γραφία μετὰ τῶν διαφόρων διφθόγγων, τῶν μακρῶν καὶ βραχέων φω-
νηέντων, τῶν ποικίλων τόνων καὶ πνευμάτων, ὀξείας, βαρείας καὶ πε-
ρισπωμένης, δασείας καὶ ψιλῆς, τῶν ἀπλῶν καὶ διπλῶν συμφώνων κλπ.
Ταῦτα ὄντως θάσανίζουσι μέγας καὶ ἐπι-
μακρὸν τοὺς παῖδας διδασκομένους καὶ μανθάνοντας αὐ-
τὰ μηχανικῶς, ἄτε οὐδὲν τούτων αἰσθανομένους ἐν τῇ γλώσσῃ ἢ λα-
λοῦσι καὶ μανθάνουσιν. Καὶ ὁμοίως περὶ τῆς μεγίστης ἀληθῶς
ταύτης πληγῆς οὐδὲν λέγουσιν οἱ νεωτερισταὶ (δηλ. οἱ φίλοι τῆς δη-
μοτικῆς).
Χατζιδάκις

Ἡ θέσι τοῦ ἔθνους μας στὴν ὀρθογραφία τῆς γλώσσας του *

... Ἡ θέσι ποὺ παίρνει σήμερα τὸ ἔθνος μας ἀπέναντι τῆς ὀρθο-
γραφίας τῆς γλώσσας του παρουσιάζει μιὰ διαφορὰ ἀρκετὰ σημαντικὴ
στὴ θεωρία καὶ στὴν πράξι. Ἄν κανεὶς δὲν πιστεύῃ πῶς μιὰ ριζικὴ με-
ταρρύθμιση εἶναι σήμερα πραγματοποιήσιμη, ἀρκετοὶ ἐπιθυμοῦν μαζὶ
μὲ τὸν κανονισμὸ τῆς ὀρθογραφίας μιὰ ἀπλοποίηση ποὺ νὰ τὴν ἔκαναν
πιὸ εὐκολομάθητη. Μὰ κι αὐτοὶ δὲν ξέρουں καλὰ καλὰ ποιά θὰ ἦταν τὰ
ὄρια τῆς, τί θὰ ἦταν σωστὸ καὶ δυνατὸ νὰ καταργηθῇ ἢ ν' ἀλλαχθῇ,
ποιά εἶναι ἀκριβῶς ἡ ὀρθογραφικὴ παράδοσι καὶ ποιά ἡ σχέσι ὀρθο-
γραφίας καὶ γλώσσας.

Λεῖπει ἀκόμη κι ἡ πρωτοβουλία καὶ ἡ συνεννόησι ποὺ θὰ εὐώδω-
ναν μιὰ μεταρρύθμιση μὲ κοινωνικὸ χαρακτήρα καθὼς ἡ ὀρθογραφικὴ.
Κοντὰ σ' αὐτοὺς ὁμοίως εἶναι περισσότεροι ἐκεῖνοι, ποὺ χωρὶς ν' ἀρνιοῦν-
ται κι αὐτοὶ πῶς ἡ σχολικὴ μας ὀρθογραφία εἶναι μεγάλο θάρος καὶ
θάσανο, τὴ θεωροῦν σὰν κάτι ἱερό, κάτι σὰν τὴν ἴδια τὴν ἀρχαία γλώσ-
σα, ποὺ δὲν μπορεῖ ποτὲ ν' ἀγγιχθῇ. Αὐτὸ γενικὰ κι ὅσο μένομε στὴ θε-
ωρία. Γιατὶ ἅμα κοιτάξωμε καὶ τὴν πραχτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς αὐ-
τῆς, βλέπομε πῶς ἡ μεγάλη πλειοψηφία τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, μὲ ὅλο τὸ
φειτικισμὸ ποὺ δείχνομε γιὰ ὅτι θρίσκεται γραμμένο, καὶ μὲ ὅλη τὴ
δυσανάλογη θέσι ποὺ σὰ γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν Βυζαντινῶν δίνομε τῆς
ὀρθογραφίας στὰ σχολεῖα μας, δὲν κατορθώνει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ὀρ-
θογραφία ποὺ θεωρητικὰ παραδέχεται, κι ἀποδείχνει κάθε μέρα πει-
στικώτατα πῶς ἡ ὀρθογραφία ἡ σχολικὴ εἶναι ἓνα ἰδανικὸ
ποὺ ποτὲ δὲ θὰ γίνῃ δυνατὸ νὰ πάρῃ σάρκα στὴν πραγματικότητα. Λί-
γοι εἶναι, ἀκόμη καὶ μέσα στοὺς ἀπόφοιτους τοῦ γυμνασίου καὶ τοῦ
Πανεπιστημίου, ὅσοι ἀληθινὰ ξέρουں νὰ γράφουں χωρὶς λάθη. Κι ἐνῶ
δὲν ὑπάρχει λαὸς ποὺ νὰ θάσανίζουὺν τὰ παι-
διά του μὲ τὴν ὀρθογραφία περισσότερο ἀπὸ
τὸν ἐλληνικὸ — ὀρθογραφία μαθαίνομε ἕξι κι ἑπτὰ χρονῶν παιδιά, κι ὀρ-

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, «Ἡ ὀρθογραφία μας»,
σελ. 18-19, 1913.

γραφικοί κανόνες άτελείωτοι άποστηθίζονται κιόλας στη Β' του Δημοτικού — κανείς λαός δέν είναι τόσο άνορθόγραφος σάν και μᾶς, και σέ κανένα μέρος δέ διαθάζει κανείς τόσα όρθογραφικά λάθη όσα στην 'Ελλάδα άκόμη και στις πιό «μορφωμένες» κοινωνικές τάξεις, και πάμπολλες κυρίες που γράφουν πολύ σωστά όσες ξένες γλώσσες γνωρίζουν, δέν μπορούν νά γράψουν χωρίς άνυπόφορα λάθη τη γλώσσα τους. 'Ορθογραφικά λάθη βρίσκει κανείς και σέ γράμματα, και σέ διαφημίσεις κι άγγελίες στους τοίχους, και σ' έπιγραφές καταστημάτων, και σέ βιβλία — άμα δέ γράφονται με τη βοήθεια ειδικών — και σέ κάθε είδους διαγωνισμούς, κι άκόμη και σ' έπίσημα κείμενα κι έγγραφα. 'Υπάρχουν μάλιστα γραφές, που άν και άνήκουν σέ κοινότητες λέξεις, είναι προωρισμένες, θα έλεγεσ, νά γράφονται πάντα στραβά, γνωστές μόνο σέ μία περιορισμένη όλιγαρχία από δασκάλους, κι άλλους μερικούς, που τό έκαναν κι αυτοί δουλειά τους νά τά θυμούνται. Πόσοι είναι μεταξύ μας — κυρίες, έπιστήμονες, έφημεριδογράφοι — που νά ξέρουν άν θέλουν όξειά ή περισπωμένη τά θλίψις, τυψις, καρκινός, έχινος, θρυλος, στυλος, γυρος, γριφος, σχινος, τυφος συκα, ξιφος, ριγος, στιφος, λυρα, σφυρα, λυπαι, τρυπα, νικαι, μαζα, πινα, βαθμιδα, σφραγιδα, άψιδα, κηλιδα, δραμα, χρισμα, πρισμα,πραγμα, θωραξ, αυλαξ, που νά θυμούνται νά εφαρμόσουν τους κανόνες για την κατάληξη των συγκριτικών στα ένδοξος, τίμιος, πολύτιμος, καθαρός, μικρός, δυνατός κλπ.....

Οι άγίατρευτες δυσκολίες του σημερινού τονισμού *

... Διάφορες φορές είχαμε την ευκαιρία σ' αυτήν τη μελέτη νά γνωρίσωμε τις άνώφελες δυσκολίες που μᾶς έτοιμάζει ή ποικιλία των αρχαίων τόνων· είδαμε ότι οι άνορθογραφίες από λάθη στον τονισμό είναι οί πιό συχνές, ότι οί τονικοί κανόνες είναι οί πιό δυσκολομάθητοι, ότι είναι άφθονώτατες οί λέξεις που σχεδόν κανείς μας δέν μπορεί νά θυμηθῆ τί τόνο χρειάζονται, ότι πολλές λέξεις γράφονται πιά καθημερινά και ταχτικά με τό στραβά τόνο, είδαμε άκόμη πώς οί αρχαίοι δέ χρησιμοποιούσαν τους δικούς μας τόνους, έξω από τους μεταγενέστερους γραμματικούς, που τους ήθελαν για τις φιλολογικές τους εκδόσεις, κι άκόμη καταλάβαμε στο τέλος πόσο δύσκολο είναι νά μεταχειριστούμε με κάποια λογική τον αρχαίο τονισμό στους νεωτερικούς τύπους της γλώσσας μας, για τους όποιους έχει καταστήσει άσκοπη πολυτέλεια, που χωρίς λόγο κι ωφέλεια δυσκολεύει σημαντικά τις δυσκολίες — της δύσκολης κιόλας όρθογραφίας μας. "Αν έμενε άκόμη καμιά άμφιβολία για την άνάγκη κάποιας άλλαγῆς, ό άγώνας που γίνεται στα δημοτικά μας σχολεία για νά μάθουν τά παιδιά νά τονίζουν σωστά, τά φτωχά άποτελέσματα που θγαίνουν, και άκόμη οί έντονες, κ α τ η γ ο ρ η μ α τ ι κ έ ς κ ι ό μ ό φ ω ν ε ς γ ν ω μ ε ς που άκούστηκαν για τό ζήτημα αυτό μέσα από τον κόσμο των δ η μ ο δ ι δ α σ κ α λ ω ν, άμα τελευταία ανακινήθηκε τό ζήτημα αυτό, πρέπει νά μᾶς πείσουν πώς είναι άνάγκη νά ξαναμελετηθῆ τό ζήτημα του σημερινού τονισμού. (μαζί με τους τόνους λογαριάζω για εύκολία και τά πνεύματα)

* 'Από την ίδια μονογραφία «'Η όρθογραφία μας», σελ. 52—53.

ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΑΘΩΝ

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ Δ. ΓΕΡΟΥ

ΕΝΑΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ἀντικείμενο τοῦ πειραματισμοῦ: Μιά πρώτη προσπάθεια καταμέτρησης τῶν ὀρθογραφικῶν λαθῶν τονισμοῦ στὰ γραπτὰ τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' Δημοτικοῦ καὶ τὰ συμπεράσματα ποὺ βγαίνουν.

Γενικὴ Εἰσαγωγή

Τὸ πρόβλημα τῆς διδασκαλίας τῆς ὀρθογραφίας, εἶναι κατὰ κοινὴν ὁμολογία, ἓνα πρόβλημα βασανιστικό. Ἡ παιδεία μας, σ' ὅλες τίς βαθμίδες, κρίνεται ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα ποὺ παρουσιάζουν οἱ μαθητὲς στὸ θέμα τῆς ὀρθογραφίας. Ἡ μόρφωση τῶν νέων, χωρὶς ἄλλο καὶ τῶν μεγάλων, μετριέται μὲ τὸ μέτρο τῆς ὀρθογραφίας, τῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν στὸ «ὀρθογραφεῖν». Ἡ Γραμματικὴ κατάντησε θεραπευαίνιδα τῆς ὀρθογραφίας καὶ ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία γενικὰ τίποτε ἄλλο δὲν ὑπηρετεῖ παρὰ τὴν ὀρθογραφία.

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία μὲ τίς ἀφόρητες δυσκολίες τῆς ὀρθογραφίας, ἀπὸ μέσο γιὰ τὴ σωστὴ, πλήρη ἔκφραση, ἔγινε αὐτοσκοπός. Ὅλες μας οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν ὀρθογραφία. Ἡ σωστὴ σύνταξη, ἡ ἐλεύθερη ἔκφραση τοῦ μαθητῆ, ἀκόμη καὶ οἱ προσπάθειες τῶν παιδιῶν, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν προσωπικὸ ὕφος — ὅλα θυσιάζονται στὸ βωμὸ τῆς ὀρθογραφίας. Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι γνωστὰ σ' ὅλους μας.

Γι' αὐτό, πρέπει νὰ εἶναι εὐπρόσδεχτη κάθε προσπάθεια, ποὺ θὰ μᾶς βοηθοῦσε νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο. Ἐνας ἀπ' τοὺς δρόμους προσπέλασης ἂς θεωρηθεῖ καὶ ἡ δική μας πολύχρονη ἐργασία μὲ τὸ διδακτικὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας.

Πρὶν νὰ παρουσιάσουμε τὸν πειραματισμὸ καὶ τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθήσαμε στὴ διδασκαλία τῆς ὀρθογραφίας, τὸ δεύτερο εἶναι προϋπόθεση τοῦ πρώτου, (μιά ποὺ αὐτὸ μᾶς παρακίνησε νὰ προχωρήσουμε στὸν πειραματισμὸ), κρίνουμε σκόπιμο, νὰ ἐπαναλάβουμε ὅ,τι τόσες φορές ἔχουμε τονίσει ἄλλοῦ σχετικὰ μὲ τίς αἰτίες ποὺ κατασταίνουν τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας ἓνα πρόβλημα ἄλυτο. Οἱ δυὸ αἰτίες εἶναι ὀργανικές, ἡ τρίτη εἶναι ἐξωγενής. Πρώτη αἰτία εἶναι ἡ διαφορά ἀνάμεσα στὴν ἱστορικὴ καὶ στὴ φωνητικὴ ὀρθογραφία. Δεύτερη αἰτία εἶναι οἱ κανόνες τονισμοῦ ποὺ δὲν ἔχουν σὲ καμιὰ περίπτωση